

Kako se kadruje na Inštitutu informacijskih znanosti? Najboljša referenca je to, da imaš za svaka ministra Počivalška?!

Izum ali Institut informacijskih znanosti je javni zavod, ki ga je ustanovila vlada kot "*informacijski servis slovenske znanosti, kulture in izobraževanja*". Po Zakonu o knjižničarstvu je opredeljen kot knjižnični informacijski servis v nacionalnem bibliografskem sistemu COBISS.SI., za katerega je verjetno slišal vsak izmed nas, ki je kdaj iskal podatke o kakšni knjigi na spletu. Cobiss je namreč že skoraj tri desetletja naš knjižnični informacijski sistem. Zgodba zanesljivo ne bi bila deležna naše medijske pozornosti, če se v Izum ne bi začela vmešavati politika. Konkretno, vladajoča SMC premierja v odstopu Mira Cerarja, ki namerava s svojimi kadrovskimi potezami očitno zapečatiti usodo tega instituta s sedežem v Mariboru.

Piše: Uredništvo

Cobiss je brez dvoma vrhunski dosežek slovenskega znanja z izjemno izvozno komponento in vplivom na vlogo in ugled Slovenije v državah Zahodnega Balkana. Še več, cobiss.net je tudi edini projekt, s katerim lahko Slovenija v teh državah obdrži vodilno vlogo.

Inštitut informacijskih znanosti (Izum) s sedežem v **Mariboru** trenutno zaposluje 112 informatikov, bibliotekarjev in sodelavcev drugih izobrazbenih profilov. V tridesetih letih od zasnove sistema **COBISS**(Kooperativni online bibliografski sistem in servisi) se je uveljavil kot regionalni center za knjižnične informacijske sisteme in informacijske sisteme o raziskovalni dejavnosti. Da gre za resen projekt, kaže podatek, da danes njegove storitve in proizvode uporablja že okoli 1200 knjižnic v **Sloveniji, Albaniji, Bolgariji, Bosni in Hercegovini, Črni gori, Makedoniji in Srbiji**, ki so povezane v mrežo **cobiss.net** ([vir](#)). Pomen in poslanstvo Inštituta z domiselno kratico **Izum** je predvsem v tem, da skupaj z drugimi nosilci informacijskih dejavnosti v državi zagotavlja vključenost Slovenije v tokove informatizacije sodobnega sveta. Njegove funkcije so konkretizirane v ustanovitvenem aktu. Po *Zakonu o raziskovalni in razvojni dejavnosti* je Izum opredeljen kot javni infrastrukturni zavod in registriran tudi kot raziskovalna organizacija. Po *Zakonu o knjižničarstvu* je opredeljen kot knjižnični informacijski servis v nacionalnem bibliografskem sistemu cobiss.si.

Vse skupaj bi ostalo na ravni znanstvene tematike, če se v razvoj in upravljanje Izuma v zadnjem času ne bi ponovno začela mešati politika. Če je leta 2011, ko je dolgoletni direktor in soustanovitelj Inštituta **Tomaž Seljak** protestno odstopil zaradi ignorance tedanje Pahorjeve vlade - in še posebej resornega ministra **Gregorja Golobiča** ter njegovega državnega sekretarja **Józsefa Györkösa** -, potem se je letos v zgodbo vpletla **Stranka modernega centra** (SMC). Seljak je kot vodilni avtor sistemov Cobiss in **Sicris** (bil je tudi koordinator projekta cobiss.net) na svojem blogu ([vir](#)) opozoril, da je usodo tega instituta "*skrojila kadrovska politika stranke SMC, zaposleni v Izumu pa dogajanje že dalj časa le opazujejo*".

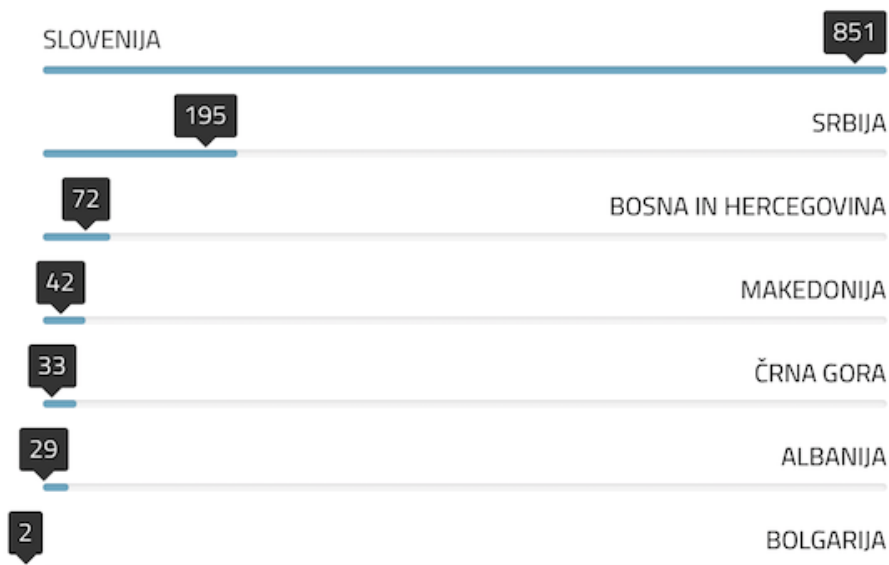
*Tomaž Seljak, dolgoletni direktor in soustanovitelj Inštituta za informacijske znanosti v Mariboru.
(Foto: Tadej Regent / Delo)*

"Moja vizija razvoja mednarodnega regionalnega centra za knjižnične informacijske sisteme in informacijske sisteme o raziskovalni dejavnosti, preko katerega bi bile v mrežo cobiss.net dolgoročno povezane knjižnice v Sloveniji, državah Zahodnega Balkana in Bolgariji, je bila očitno utopija", je prepričan Seljak, ki pravi, da politike praviloma zanimajo le projekti, ki se začnejo ali končajo v njihovem mandatu.

Seljak tudi opozarja, da je Cobiss za slovenske uporabnike postal nekaj samoumevnega, medtem ko je politika glede tega precej manj entuziastična, saj denimo predstavnikov ustanovitelja (tj. vlade) v **Upravnem odboru** Izuma sploh ne zanima razvojno zaostajanje inštituta, niti se ne ukvarjajo z vprašanjem, kako bo ta projekt dolgoročno sledil tehnološkemu in družbenemu razvoju.

Cobiss je brez dvoma vrhunski dosežek slovenskega znanja z izjemno izvozno komponento in vplivom na vlogo in ugled Slovenije v državah **Zahodnega Balkana**. Še več, cobiss.net je tudi edini projekt, s katerim lahko Slovenija v teh državah obdrži vodilno vlogo.

Število knjižnic v mreži: **1224**

Sodelujoče države

Je komentar sploh potreben?

Pogubno upravljanje Izuma

Status in upravljanje predstavljata temeljni problem razvoja Izuma, katerega dejavnost ni primerljiva z dejavnostjo nobenega drugega javnega zavoda v Sloveniji ali celo **Evropski uniji**. Razvoj računalniških aplikacij ni običajen pod pogoji javne službe, večina članov Upravnega odbora tega inštituta ni niti strokovno kompetentna za razpravo in odločanje o strateških vprašanih razvoja, vključno z izbiro in imenovanjem njegovega direktorja. Prav tu pa se očitno skriva srž problema, zaradi katerega je bilo zadnje mesece v Mariboru precej vroče krvi.

Cerarjeva vlada je namreč januarja letos dala soglasje k imenovanju novega direktorja Izuma, ki ga je sicer izbral upravni odbor tega zavoda (vlada kot ustanoviteljica pa se mora s tem strinjati oziroma mandat potrditi). Doslej sta se v državnem zboru ponesrečila že dva medresorsko usklajena predloga spremembe **46. člena Zakona o knjižničarstvu**, ki določa sestavo upravnega odbora Izuma. Obakrat je bila posredi tudi smola; leta 2011 je bil parlament razpuščen ravno pred sejo, na kateri naj bi bila sprememba sprejeta. Drugi poskus leta 2015 se je prav tako izjalovil, saj se **Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ)** ni odzvalo na pomislek parlamentarne zakonodajno-pravne službe glede navedene spremembe. Posledično je bila zato sprememba iz predloga sprememb zakona črtana.

Po naših informacijah MIZŠ ignorira tudi leta 2012 podpisan sporazum med Slovenijo in **Unescom** o preoblikovanju Izuma v Unescov regionalni center za knjižnične informacijske sisteme in informacijske sisteme o raziskovalni dejavnosti, po katerem naj bi imel Izum petčlanski upravni odbor. Že leta 2016 je bil na mizi predlog, da se v njegov upravni odbor imenujeta tudi predstavnik Sveta cobiss.net in predstavnik Unesca, vendar ministrstvo za izobraževanje, znanost in šolstvo, ki mu načeluje **Maja Makovec Brenčič**, takšnega predloga ni sprejelo.

Članstvo v SMC odpira vsa vrata

Ker je vse skupaj precej nenavadno, če uporabimo mil izraz, je seveda ključno vprašanje, komu ustrezajo takšne razmere na mariborskem Inštitutu informacijskih znanosti. Vse namreč kaže, da so v ozadju takšni interesi, ki potrebujejo netransparentno, predvsem pa neprofesionalno kadrovsko politiko. Aktualni predsednik Izumovega upravnega odbora je **Bruno Rednak**, ki je od leta 2009 zaposlen na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šolstvo. Do imenovanja za generalnega sekretarja leta 2014 je bil zadolžen za področje integritete, obrambnih zadev, računskega sodišča, obrambe, zaščite in reševanja ter varovanja tajnih podatkov.

*Bruno Rednak vodi upravni odbor Izuma. Je pa tudi član vladajoče stranke.
(Foto: SMC)*

Njegov življenjepis postane zanimiv ravno leta 2014, ko je na listi **SMC** kandidiral za člana občinskega sveta občine **Polzela** kot specialist prometnih ved in državni uradnik. Ali je kot član občinskega sveta in član

lokalnega odbora za prostorsko planiranje in komunalne zadeve gospod Rednak primeren za predsednika upravnega odbora Inštituta infomacijskih znanosti? Ima strokovne kompetence za opravljanje te funkcije?

Odgovor se verjetno skriva v sledeči informaciji: predstavniki uporabnikov v upravnem odboru Izuma praviloma glasujejo skladno z **neformalnimi usmeritvami** predstavnikov ministrstev, da se pač ne bi komu zamerili. Tako tudi pri imenovanju novega direktorja Izuma kompetence in reference kandidatov niso igrale nobene vloge, temveč je bilo pomembno le to, kdo podpira katerega kandidata. Za novega direktorja torej ni bil izbran najbolj kompetenten kandidat - to je bil po mnenju poznavalcev področja dr. **Franci Demšar** -, temveč dr. **Aleš Bošnjak**, katerega prednost bi lahko bila le v tem, da je minister Zdravko Počivalšek njegov svak ...

*Novi šef Izuma Aleš Bošnjak (ponosno v sredini):
njegov svak je minister za gospodarstvo Zdravko Počivalšek.*

Ob tem naj spomnimo, da **MIZŠ** že deset let ignorira tudi pobude za odpravo anomalije pri vrednotenju delovnega mesta direktorja Izuma. Slednje je na lestvici plačnih razredov direktorjev javnih zavodov uvrščeno štiri razrede nižje od delovnega mesta direktorja **Narodne in univerzitetne knjižnice** (NUK). Od vodstva **NUK** je resda odvisno delo njihovih zaposlenih, toda od vodstva Izuma je odvisno tudi delo zaposlenih v več kot 1000 knjižnicah v Sloveniji (in drugih državah). Odgovornosti direktorjev NUK-a in IZUM-a so zato zagotovo primerljive.

Negotova usoda projekta Cobiss.net

Širitev mreže cobiss.net je skoraj izključno odvisna od mednarodne razvojne pomoči; leta 2014 je bila iz nerazumljivih razlogov prekinjena finančna podpora širitvi mreže cobiss.net v okviru mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije, ki ob tem v državah Zahodnega Balkana financira številne druge projekte, kot so izgradnje čistilnih naprav in sortirnic odpadkov, opremljanje in izgradnja športnih dvoran, pogozdovanje v Albaniji idr.

V vodo je padla tudi možnost pridobitve 10 milijonov evropskih sredstev za projekt *"Podpora razvoju nacionalnih knjižničnih informacijskih sistemov držav Zahodnega Balkana in njihovi integraciji v skupni izobraževalni, raziskovalni in kulturni prostor EU"* v obdobju 2016–2018, ker Slovenija tega **ni bila pripravljena predlagati**. Iz razpoložljive dokumentacije je razvidno, da je bil projekt leta 2016 pripravljen pod svoje okrilje prevzeti Unesco, a je tudi v tem primeru izostala politična podpora Slovenije.

S pomočjo Cobissa boste našli podatke o 2,6 milijona knjig, 1,8 milijona člankov itn.

Skupina evropskih poslancev iz različnih političnih grupacij - in sicer **Tanja Fajon**, **Franci Bogovič**, **Igor Šoltes**, **Ivo Vajgl** in **Milan Zver** - je februarja 2017 v pismu predsedniku vlade Cerarju in predsedniku državnega zbora **Milanu Brglezu** predlagala, da se cobiss.net uvrsti med **strateške projekte** mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije, pobudi pa sta se kasneje pridružila še **Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU)** in **Rektorska konferenca**. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je ob tem predlagalo, da medresorsko koordinacijo prevzame ministrstvo za zunanje zadeve kot nacionalni koordinator za mednarodno razvojno sodelovanje, ki pa je to mirno odklonilo (!). Naj ugibamo: morda gre za preveč inteligenten in vizionarski projekt, da bi našel sistemsko mesto v izvajanju deklarirane politike slovenske vlade do Zahodnega Balkana?

Dolgoletni direktor in soustanovitelj Izuma Tomaž Seljak je februarja lani v **Večerovi** sobotni prilogi objavil prispevek na to temo z naslovom *Izum in cobiss.net brez perspektive?* in nemudoma dobil reakcijo upravnega odbora Izuma - ta je direktorju inštituta naročil, naj Seljaku za kazen nemudoma onemogoči uporabo pisarne in elektronskega naslova ...